

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote.
Godišnje preselala Din 80 — Polugodišnje
Din 41 — Trimesečno Din 22 — Za Ame-
riku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA CENIKU.

Račun kod Pošt. Ček. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Privatni telefon
preko dana br. 26 — preko noć br. 23
(Melurbar)

DALMATIN HRVAT

36.
Hrabrihoga Hrabrihoga
Petar

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. II.

ŠIBENIK, 27. STUDENOGA 1923.

Br. 47.

Hrvatska borba i „političari po strani“

„Mnogi tzv. »političari po strani«, koji s osobitih obzira i zbog navodnog umirenja svoje savjesti ne da igraju vrzino kolo političkog partizanstva, a hoće međutim da na lakonski način iznose svoje nazore u pustinji raznovrsnih dnevnih pitanja, nastoje gotovo sa nekom preciznošću, kao geometri, koji isključivo govore o nekoj apsolutnosti, da svedu tijek nutarnjih naših prilika na jednu izlaznu tačku, s koje bi započeli novi državni i narodni procvat.

U našim novinama, a i na raznim političkim sastancima raspredaju se na dugo i široko nase u-nutrašnje dogodovštine i nema dvojbe, složni smo u tome, da su one, koli socijalne, toli političke naskroz rastrovane, upravo gnjile, da ih svaki narodni i misaoni čovjek, obuzet osjećajem pravedne reakcije, kad god je riječ o pobojšanju našega društva i našeg političkog sređivanja, uzima kao rezultat najšire hipertrofije usujanih političkih mozgova.

Tako raspedanje, koje bez razloga graniči često puta sa dubokom sentimentalnošću, a više puta i neiskrenošću, u toliko je dobro i uvjerljivo, što barem teoretski paralizira a priori stanovite socijalne i političke pretenzije i što stvara dojam, da se napose za naš politički život ima da nade jedna platforma, sa koje bi se usvojilo ono istinski demokratsko principielno na-

čelo, sadržano u deklaraciji Prava čovjeka i građanina.

Moramo priznati, nije to loše poimanje ljudi čisto spekulativnih nazora, koji, da boga, ne vode nimalo ručuna o jednoj važnoj istini, da, naime, prirodni izljevi pojedinaca i naroda drugičij mentaliteta neprestano variraju prema raznim naravnima. Dapače njihova plaha zabrinutost, koja se često iscahuri u šarenjaštvo, ima čvrstog oslona u činjenici, da ovakovo kaotično nezdravo stanje, vodi potpunog negacijai vanjske politike kao i unutrašnjem ekonomskom i socijalnom rasulu.

Ali, neka za čas oprostite tzv. »političari po strani«. Ljepo je kazao jedan stari mislioc, da će, naime, konj, koji nije mesožderac, osuditi lako ovaka, koji napada i proždire, n, da ga tako isto neće suditi lav; ili bolje ono, što je kazao g. Galilei: »Glupost je tražiti filozofiju, da ti kaže istinu, kad imaš pred očima široko iskustvo«.

Pri ovoj gorajoj apoteozii istine, usprkos blagih i otmenih savjeta naših »političara po strani«, usprkos njihove zakuckaste osude za one, koji su skrivili današnje derutno socijalno i ekonomsko stanje, pogotovo današnje nepete odnošaje između nas Hrvata i naše braće Srba, izbija s izvjesne strane lavska otpornost političke osebnosti kao simbol isključive afirmacije zasebnog

političkog života i zasebnih jačih prava.

Glupost je nadasve i uistinu nezahvalni posao patezati dnevna teka naša pitanja na tankočutnost zgotolno frazerstvo, kad na svoje oči vidimo, da nam takovo filozofiranje ne pomaže i da se i dalje u svakom pogledu i na svakom polju privrednog i političkog života tiče u osjetljivu i najsvetiju stranu hrvatskog naroda.

Bilo je vrijeme, kad je svakome bilo jasno, da se je hrvatski narod bio emancipovao od regionalnog političkog gledišta i od prejudicijalnih forma historičko političkih. Bilo je doba, kad je hrvatski narod bio zagrlilo i upio ideju jugoslavenske ideologije, vjerujući u nepokolebivost svetih ljudskih prava. Pa zašto se onda čude svi ti razni bojovnici i »političari po strani«, što je, usljed svjesnih izazova, usljed neshvaćanja prilika i usljed egoističkih ciljeva, hrvatski narod odricao uti provodi svoj stari, poštenu i pravedni metodičko politički život, u čežnji da postigne u ovoj državi jednaka prava i osnaži jednake dužnosti?

Zašto se sa strane takovih ljudi tendenciozno napada čista hrvatska svijest, baš stoga, što joj je izvor političke borbe samoodržanje i zaštita vlastite individualnosti?

Ljuto se varaju svi oni koji misle, da će prozirnim napadajem na Radića i Trumbića podvojiti hrvatske redove. Mnoge su povjesne revolucije pobijale osobe, nu nijesu za to ideju. Ideja hrvatskog naroda, kao zgotolno odraz hrvatske duše i kao smisao bratske uzajamnosti triumfira danas u najsvetijoj borbi za ljudske pravice. Politička Janusova glava ne može i ne će više zbijati sale hrvatskim narodom. Ni oni, koji hoće da mačem uzdrže naše narodno jedinstvo, ni oni šarenjaci, koji iza kulisa blagoglagljivo preporučuju i osuduju, ne će odvratiti hrvatski narod sa stano- višta pravice i morala. Hrvatska svijest, odana samo istini, nebeždi od ljudi okruglih kao lopte, niti od četverokostih kao kocke, — već od onih, koji su ustrojani kao bubanj, koji gledan s jedne strane, izgleda okrugao, a s druge strane kao kocka. S ovime je obilježena inten- cija hrvatske borbe.

Nedostojna rabota.*)

Nije nam ni na kraj pameti, da nekoga branimo ili da se uplićemo u stvari, za koje su pozvane nadležne vlasti da kažu svoj sud. Naprotiv, kao javno glosilo mi tražimo i zahtjevamo, da se za svakog i sa svakim, postupa po zakonu, da se

pravda strogo vrši i da se krivci kazne.

Isto je tako naša dužnost, da dignemo svoj glas i da kritiziramo pa bilo čiji rad, kada ustanovimo da i same vlasti prekoruče svoj djelokrug, pa se hotice ili nehotice,

Radićevi uspjesi u Londonu.

XXVIII pismo g. Radića je osobito važno za naše prilike. U razgovoru sa jednim engleskim političarom, narodnim poslanikom, ovaj je dokazao g. Radiću, kako su svi politički krugovi u Englezkoj proti današnjem beogradskom centralizmu i kako Englezi u nijednoj stvari nijesu tako složni kao u tom, da na Balkanu i u srednjoj Evropi ne smije nikada zavladata ni Turska ni Njemačka, ali niti Rusija i Italija, pa niti — Francuska. — Evropi je potrebna takva Jugoslavija, koja je jaka zadovoljstvom i sporazumom i za to čestita g. Radiću, što je našao tako zgodnu formulu za sporazum Hrvatske sa Srbijom; »ni podložnost ni odcjepljenje, nego suradnja u potpunoj državnoj i narodnoj ravnopravnosti«.

U drugom dijelu tog pisma g. Radić opisuje svoj razgovor sa glu-

sovitom englezkom spisateljicom Duran, koji u glavnom glasi: Mi smo Hrvati imali napredni kazneni zakon i još napredniji kazneni postupnik, a oni su to jednostavno ukinuli i uveli svoj zastarjeli kazneni zakon.

Naši zakoni kao zakoni jednoga prosvjećenoga naroda ne dopuštaju batinanja. Mi zahtjevamo priznanje, da smo samostalan narod. Austrija nas je kao narod priznala; Mi Hrvati imamo zapadnu kulturu i naobrazbu, a nipošto bizantinsku (istočnu ili Grčku). Mi, Slovenci i Hrvati, kojima spadaju i Dalmatinci, svi mikatolici i bosansko-hercegovački muslimani; — svi mi zahtjevamo od Evrope samo pravednost. Ja ponavljam, da smo mi proti svakom nasilju i krvoprolieću. Vlada nasilja i zastrasivanja mora prestati na cijelom svijetu«.

I opet zapljena.

U subotu je opet naš list (Br. 46) bio zapljenjen, kada o tomu ni u snu nismo sanjali.

Zapljenjene stavke su prenesene

iz „Republike“, koja se štampa u samom Beogradu. Beogradska cenzura, u prestolnici, koja je pod kontrolom najvećih foruma i Vlasti; — Ministarstva Pravde, unutrašnjih Djela i Generalne Prokure — nije našla ni potrebitim ni opravdanim, da zapljeni ono, što se ovdje u Šibeniku plijeni, a preštampano je iz beogradskih novina.

Ma zar nijesmo u istoj državi? Ne vrijede li za nas oni isti zakoni, kao i u Beogradu? Ili oni u Beogradu neznaju tumačiti zakon, ili pak naši cenzori, hoće da budu, »veći pape od samog pape!«

Zapljenjene stavke iz Radićeva pisma, donijele su sve naše važnije novine u Ljubljani, Zagrebu, Beogradu i Splitu, a mi smo to iz njih preštampli, te dok se je to tamo slobodno štampalo, nama se plijenilo, ono što je cijela zemlja pred 10 dana čitala.

Ni jedno ni drugo nije plijenilo

ni beogradska ni splitska cenzura, pa ni sam g. Ministar Unutrašnjih Djela, koji te novine, tj. one iz kojih smo preštampli, redovito čita.

Osim toga, te su novine, pri- spjele u Šibenik, bile čitane i kolportirane, a da nije bilo zaplijenjeno, ono što smo mi prenijeli. Nadalje beogradski „Balkan“, „Vreme“ i novosadska „Zastava“, pišu svakakovih pogrdna na račun Hrvata, zagovaraju amputaciju, i redovito raspiruju i šire plemensku mržnju, ali nikad nisu bili ni tamo ni ovdje zapljenjeni!

Proti ovoj nevjerovatnoj i nečuvenoj zapljeni uložili smo priziv.

Molimo naše sumišljenike, da uvaževanje ove teške prilike i neka budu uvjereni, uzdajući se u našu hrvatsku svijest, našu organizovanost i otpornost, da se neće ispuniti ono dušmansko prorocanstvo: da će naš list biti kratkotrajna života.

Uredništvo.

bace u vrlo političko stranačke borbe, i udaraju bez temelja i skrupula po pojedincima, nasljedajući u plivima zagrižljivih partizana.

Ovo što se je dogodilo posljednjih dana, teško da bi se moglo dogoditi u Tanguziji, a kamo li u jednoj prosvjetljenoj i ustavnoj zemlji.

Stanovita klika si je preduzela da posto poto unisti moralno i materijalno dvojicu Hrvata, jer su joj ovi, kao dvije jake otporne jedinice, trn u oku. Ta klika u kojoj je sakupljen pravi društveni talog, ne preza pred ničim da postigne svoj cilj. Proračunala je da joj za to može najbolje poslužiti, jedan carinski proces, koji se bio zaveo na prvi kolovoza ove godine. U taj proces, o kojemu znaju već i vrabci na krovovima pričati, pokušali su da upletu i rečenu dvojicu. Proces se je vodio skoro mjesec dana, bez uspjeha, ook se nije najednom, jedna demokratska perijanka prijvatna na carinarnicu, kao prijavitelj (dovodnik). Taj isti je za doba talijanske okupacije lijepio objave, na vratima lokala „chiuso per le feste natalizie“, kada sva ta rabota nije mogla donijeti željene rezultate, uplela se i policija, koja je i onako tu stvar sa strane vodila. Pokušalo se sa svakojakim srestvima, koja su dovela do poznate novinske izjave radi korupcije i do više kaznenih parnica.

Iza toga jer ni to nije moglo naskoditi rečenima, izgledalo je da je na carinarnicu zavladao dun pravednosti i postovanja zakona. Počelo se ispitivati predložene svjedoke i dokaze, a to je značilo riješenje objave.

Klika to nije islo u račun, i videci time svoju blamažu, uspjeva, da ispitivanje svjedoka i dokaza bude prekinuto, bez ikakva razloga i obrazloženja, a iza toga izdana osuda bez ikakva temelja, dokaza, i svjedoka, — plod političke mržnje i osvete.

Jos prije nego li je to „rešenje“ bilo priopćeno osudjenicima, bio je stampan jedan lažni, kvietistički i uvredljivi letak, i po noći na 18. o. mj., nalijepljen po zidovima i stupovima po cijelom gradu i varosu, a sutradan razdijeljen po Mandalini, Zablacu, Krapnju i Dubravi, sa namjerom da se ocini i pobudi mržnja proti dvojice naših sugrađjana.

Pitanje je kako i ko je mogao doći do te, još nepriopćene i neizvršene osude, kada carinarnica, po zakonu nemože da izruči takove osude ni samim osudjenima, već samo onda, ako to zatraže pismenom molbom? Ko je mogao dati u stampu jednu osudu proti negoli su za nju i sami osudjenici doznali? Je li se time carinarnica ogriješila o uredovnu tajnu i povrijedila zakon? Mi ne znamo, ali moguće u zakonu stoji, da je sve dopušteno kada se radi o Hrvatima.

Dakle. Letci su bili nalijepljeni na više stotina mjesta, sa puno pažnje, pak je zbilja čudnovato i teško je vjerovali da policija nije to opazila. Da nije možda, makar i pasivno učestvovala, tim više što je znala, za te letke, kada je dobila cenzuru 10 komada? Sve se to kuba u jednoj

le istoj kuhinji, koja je policiji do bro poznata, kao što je nama poznato iko je te letke, ponio sobom iz Šibenika i po Splitu ih dijelio.

U istinu je žalosno, kada se do ovoga dolazi i kada se u ovako sramotnu kampanju i državni uredi povlače. Tim žalosnije, jer je to u vidila i Carinarnica, koja je kako nam kažu, dala po svojim organima te letke skidati. U ostalom to je dostojan završetak svoga nedostojnog početka.

Gospodu, koja se bave ovim poslima, pa ako im je, kako oni kažu, do narodnog dobra, upućujemo na „državotvorne“ novine, u kojima će naći na hiljade slučajeva korupcije i nemoralna počinjena po vlastodršcima. Eto im dovoljno materijala.

Cilj je ovom tendencioznom prikazivanju, sa strane sponemute slike, da zavara javnost. Ali ovim nije stvar svršena, jer će naša dužnost biti, da javnost obavjestimo o konačnom svršetku, koji mora obzirom na gore navedeno, biti sasvim drugičiji.

*) Primamo od prijatelja van uredništva i rado uvjetavamo.

Hrvatski Radiša u Dalmaciji.

Ovo covjekoljubivo društvo sa središnjom upravom u Zagrebu namjestava siromasnu djecu nasik radnika i težaka u zanat i trgovinu. Brine se za stan, hranu, obiskru svojim pitomcima i vrši vrhu njihovih dužnosti. Dosada je iz naše Dalmacije po ovome društvu, namješteno više stotina mladica. Svrna je društvo: Gospodarski preporod našega naroda bez razlike političkog osjećaja. Dr. Luka Senjak glavni osnivač društva i njegov glavni povjerenik i nadzornik, u svrhu društvene organizacije, kroz tri godine putovanja obišao je Hrvatsku i Slavoniju, Vojvodinu, Meglurmurje, Bosnu i Hercegovinu uzduž i poprijeko, od grada do grada obišav sva veća mjesta, a početkom prosinca dolazi i u nasu Dalmaciju da u svim većim mjestima osnuje radne odbore Hrvatskog Radiše, sakupi članove društva i doprinose za gradnju Doma Hrv. Radiše u Zagrebu, u kojemu će biti smješteno 300 dječaka sa potpunom opskrnom stanom i hranom, posebnom upravom za nadzor i odgoj radišinih pitomaca. Dolazak Dr. Senjaka u naše krajeve toplo pozdravljamo, te ga nasemu općinstvu toplo preporučamo, da se i poput drugih pokrajina i naša Dalmacija odazove u vršenju uzvišene zadace ovoga društva u korist naše siromašne mladeži, potrebne odgoja i nauka, da joj se tako ljepša i sigurnija budućnost i materijalni opstanak osjigura.

Prodajem dok zalha fraje.
(povjerenog mi od Jose Jurina.)
STAROG PROŠEKA.
MARKO STOJČIĆ

† Marko Ivanković nova žrtva orjunaskog terora.

Marko Ivanković, siromašni postolar u Dubrovniku, odlučni hrvatski omladinac, u nd 9. o. nj. kada je pošao, da u maloj „Trgovačkoj kavani“, za večeru bijelu kavu popije, bio je zasvođen i napadnut od organiziranih zločinaca, po odredjenom za taj napadaj, plana. Dok je on tu mirno i sam samlat sjedio, objesna i plaćenička rulja od desetak jašišta, navali na njega, kao diobje kružne zverji, te nakon što su ga sa nožicom od stola, na dva mjesta ranili na glavi. Iako da se je obličen krolju onesvjestio, ispašise u tako onesvjestena, hitac iz revolvera ravno u trbuh. Nakon toga je cijela četa, sa rezervom od 30 njih, zaposjela ulicu i insultirala prolaznike Hrvate. Vlasnika kavane, koji je došao pitati, da mu plate račun za polupane stvari, vodja ovih zlikovaca Brčić iz Vinkovaca (navodni ubojica Sušel, udari šakom u oči.

Policija kao obično, došla je nakon golova čina, a samo se po sebi razumije, da nije nikoga uapsila! Dolucenog i na pola mrtvog Ivankovića otpremila je u bolnicu. Sutradan je policija, neke ispitivala, i odmah kao nevine pustila na slobodu. Ali je i Državno odvjetništvo povelu izdalo, pak je odmah 8 jašišta zatvorilo, kasnije još 4., tako da ih je 12 u zatvoru.

Na 12. oovoga, čestiti Marko je nakon operacije, u 10 sati preminuo.

Odbor dubrovačkih Hrvata, na 14 oovoga priredio je borcu i hrvatskom mučeniku, Marku Ivankoviću, veličanstven sprovod, prvu manifestaciju Hrvatsva, kojemu je učestvovalo čitavo dubrovačko građanstvo, a iz pjelela prema pokojniku bili su svi dužani i radnje zatvorene.

Hrvatska Atena, skladni, mirni i uglađeni Dubrovnik, nije eto ostao poštedjen od terora, ovih razbojnika. Dubrovački Hrvati su upravo ogorčeni, nad ovim novim umorstvom, kojim je pokošen jedan mladi život, samo zato jer mislio i osjećao hrvatski, a koji nije nikada mislio, da će nakon podnešenih prognošta u Zadru, nakon ropstva u Italiju, samo zato što je Hrvat, moral poginut u „oslobodnjačoj otadžbini.

Koliko i dokle će još morati Hrvati doprinositi krvave žrtve i ginuti mučenikom smrću, u borbi za jednakost i ravnopravnost? Dokle će vlastodržci, oružavali, protežirati i tolerirati, da organizirane zlikovčke bande počinjaju nekažnjeno umorstva nad bespravnim Hrvatima.

Ali doći će ipak jednom dan, bratskog sporazuma, a taj dan će biti, dan obračuna i suda, nad najničarima i izdajicama vlastitog naroda.

Neka je čast, postovanje i slava hrvatskom mučeniku Marku Ivankoviću!

Svi su pošteni..

Pošten je Pašić, ali milion ruskih carskih rubalja nije pretao nijednom dobrotvornom društvu.

Pošten je Laza Sekvestar, ali daje u besćenje svojim prijateljima sekvestrirana imanja i poklanja svom ortaku Teokareviću tuđu ratnu oštetu.

Pošten je i Marko Trifković, ali ujdurisa jednu „Uredu“ te diže za 30.000 poratnih dinara kuću, koju je pre rata vredila oko 50.000 din.

Pošten je i Ninčić, ali podiže skupocjene vile i palače.

Pošten je i Ljuba Jovanović, pa pošlje rata ne samo isplati svojih triestak menica, nego podiže i trokatnicu, koju su mu radili bugarski zarobljenici.

Pošten je i Dr. Velizar Janković, ali plati za most kod Pančeva sto miliona više, nego što je nudio jedan vrlo ozbiljan ponudjač.

Poštena je i vladal, ali hoće da otkupi za 145 miliona željeznicu, koja je prije 3-4 god. prodana za dvadeset.

A šta da kažemo o Moskvi koja je prekupljena za državu za dupli cent od one što ju je privatni kupac platio, pa o telegrafiji bez zica, p njemačkoj stoci, pa o starim markama, pa o liferovanju šećera i mnogim drugim aferama Pašićevog sina.

Ali i policija je sjajna i poštena. Već o Ranku Trifunoviću i njegovom poštenju pisano je u „Republici“ i suviše. Njegove afere zna cela južna Srbija.

Pošten je i Milorad Vujičić, ali njegovi „ispravni“ računi o potrošenom novcu za vreme izbeglišta još stoje u nekom potoku.

Pošten je i upravnik beogr. policije Manojlo Lazarević, ali ma se na državnom automobilu donose drva (možda su i ona državna), pa t drva čuvaju državni žandarmi, pa ubacuju u podrum državni robijasi pa ce ih ovi, izvlesno, i besplatno strugati.

Ceo je režim „pošten“ ali ministarske afere narasle kao Cimboraso, te zasjenile sve skandale koji su dosad postojali u svetu.

Ako nismo odneli rekord u čemu drugom, u korupciji zacelo tučemo ne samo evropski Zapad nego i azijski Istok.

Ko će ko naša S. H. S.!!!
Swift (Republika).

Ustrišci.

Nekad i sad. G. Raša Milošević završuje svoju knjigu „Timočka Buzna“ ovako:

„Srpski narod je primio iz ruku kralja Milana jedan najspokojniji-jih Ustava, koji je premapotpisao kao Predsednik Ministarskog Saveta Nikola Hristić najreakcionarniji Ministar.

Politički paradoks“.
To je bilo 1888. god.
— A danas.

Najreakcionarniji Ustav u Evropi „ovaj turski Ustav“ dala je zemlji radikalna stranka. (Uz pripomoć Turaka).

Ovo istina nije nikakav politički paradoks već političke posledice tada radikalne stranke, koja se danas mirne duše, može nazvati bivša radikalna stranka, pošto se odrekla svog radikalnog programa.

Tutto uno. Za vreme evropskog rata, na naše polsmehe o talijanskoj hrabrosti, Talijani su nam odgovarali uvek: „u Srbiji su svi građani Ministri, a svi vojnici oficiri“. (Tutti civili ministri, tutti soldati ufficiali).

Na ovo ne potseši posljednji generalni ukaz. Zar se ne bi moglo reći: „u Jugoslaviji su svi radikali ministri, a svi beloukci generali“. Zar ne bi imali pravo?

I ?!

Gospodine Pašiću, vi ste pljunuli u lice celom Srpskom Narodu kada ste doveli u krvavo odbranjeni Beograd, srpskog krvoloka bivšu grčku kraljicu Sofiju. (sestru Vilimovu).

Francuski poslanik je dao satisfakciju i Srpskom Narodu, kad na svečanom prijemu u dvoru nije hteo primiti njenu nedostojnu ruku.

Hvala vam, gospodine Simone, republikanski predstavniče!

Sram vas bilo, gospodine Pašiću, predstavniče monarhije SHS.

(Republika).

„Jugoslavenski“ tercet. *Srpska država, švabski zakoni, i turska sila,* tako je prema tvrdjenju „Politike“ jedna starica Srпкиnja u Bosni uzviknula usred banjalučkog suda.

Odavno nije o našoj zemlji rečena bolja i tačnija karakteristika! I sve će tako i ostali dokle god o trojbratstvo: radikali, Švabe i džemijel ostane na upravi ove jugoslavenske države.

Znao je pesnik šta je hteo reći sa onim znamenitim stihovima: „Nastanuće poslednje vrijeme“...

Jugoslavenski javni bilježnik u Sjevernoj Americi.

PETAR REŠKOVAC

1526 Page St., N. S. Pittsburg, Pa.

Zastupan u svima ostavinskim i imnim poslovima i razpravama. Ujčerivam ošete za Vaše nasrtačale i poginule u Americi kao i osmrtnine za umrle u svim slučajevima. Izdajujem sve pravne i ine dokumente za sve one, koji žele doputovati u Americu, ako u Americi imaju svoje rodbine, koja će se za njih pobrinuti. U svakom slučaju izvolite se obratiti na mene. Toplo se preporučam zainteresovanoj narodu.

Domaeke vijesti.

Izbori za J. Akadem. Potpornog Društvo. Nekidan je obavljen izbor za ovo staleško društvo, koje je ujedno reprezentantom sveučilišta u Zagrebu. Hrvati su bili podijeljeni u više grupa, dok su Srbi izišli kompaktni na izbor podkrijući se imenom Jugoslavena, privukavši sobom i većsto Hrvata, koji ne će da budu Hrvati, i kojima imponira demokratsko „bruceško veće“. Tako su ovi iznijeli relativnu većinu. Velika krivnja za ovaj hrv. neuspjeh pada i na neke dalmatince, onu „rusicu“, koja se još nije isrijebila. Nije to „rasica“, polulijaljak, kako je drže u Zagrebu, nego su to čisto hrvatski odrodni, koji ne znaju drugog jezika od svog hrvatskog, ali u Zagrebu govore „talijanski“, jer je to „fijl“.

Još veća krivnja pada na neku mladu hermafroditnu gospodu zagrebačku, koji se iz omalovaženja ne upisuju u J. A. P. D. jer im se teško dizati iz kavana i s. korza. Pljuskaju po obrazima sadašnje hrvatske sveučilišne mladosti!

Kuluženje. Otkako se je počelo govoriti, da će se izglasati zakon o kuluku, sličan onomu srovelječinom, znali smo unapred da to neće biti ništa zavravoga, i ispravna, i što bi mogla da donese ovoj zemlji kakove koristi, računajući da će se sve to opet izrabiti u partijske svrhe. I nismo se prevarili! Ne radi se o tomu, da li je težak namet dati 14 radnih dana, kao kuluk ili ne, jer bi se tomu svak lako prilagoditi, tim više kada bi vidio plod svojih ruku i od toga izravno erpao korist. Tu se radi o kolosalnim sumama, koje su dužni davati oni, koji moraju jer nemogu raditi plaćati iskup od kuluženja u novcu. Takovi moraju plaćati kuluk, prema izravnom porezu koji im je odmjeren, tako da neki poreznici prema toj skrižaljci moraju za otkup platiti do 700 dana, što iznosi Din. 14.000 — godišnje ili poprilici 14% vrhu odmjerenog poreza. Zar to nije strašno! Iz sljedećeg prikaza se vidi točno, koliko koji poreznik mora u to ime da plati.

Godina broji 365 dana, a ako poreznik mora raditi 28 dana, 300—500 dinara mora raditi 28 dana, 300—500 dinara 42 dana, 500—1000 din. 56 dana, 1000—10.000 din 143 dana, 10.000—50.000 din 280 dana, 50.000—100.000 dinara 420 dana, a preko 100.000 din. na više — 700 dana.

Najgore su pogodjeni, oni najmanji poreznici. Ako netko plaća 100 din. izravnog poreza, oglobljen je sa 28 dana kuluka. Ako ne će ili ne može platiti, a građanin je, mora kulučiti 28 dana. Onaj pak koji može da plati, plaća 560 din., čime mu je povišen izravni porez sa 560%.

Medjutim s razloga što je to podiglo veliku graju u nekim većim mjestima Srbije, među samim radikalima, radi počinjenih zloupotreba kod sprovođenja kuluka izgleda, po najnovijim vijestima, da će se ta uredba nešto preudisati, a najviše radi toga što su radikale, počeli napuštati listom njihovi pristalice. Mi to gledamo skepsom i vjerujemo, da će to možda radikali urediti tako kod svojih, a da će za „prečanske“ krajeve ostati uredba u kreposti.

Pobjeda hrvatske misli u Virovitici. Na 11 ovoga mjeseca su se provodjati izbori za gradsko zastupstvo u Viroviti. Borba je bila žestoka, a radikalno nasilje je postiglo kulminaciju. Upotrebili su sva moguća sredstva i korupciju, samo da se što više uguši hrvatsko Virovitičje. Mita, obećanja i prijetnje nijesu im pomogle, jer je hrvatska svijest sjajno pobjedila. Ukupno je palo 1208 glasova, a od toga za Hrvate 1018, a 190 za sve ostale izrode i poturice. Tako su sami Hrvati dobili 18 od 24 gradska zastupnika. Živiti Virovitički Hrvati!

Gradske vijesti.

Zadušnice za pok. Marka Ivankovića, koji je poginuo u Dubrovniku, od razbojničke fašističke ruke, obilježavati će se u ponedjeljak jutro u 6 sati u crkvi Gospe Vanka grada. Hrvatima i omladincima na znanje!

Šubičevac. Ovih dana se je inicijativno općinske uprave opet uspostavilo društvo za poljeplavanje grada pod imenom „Šubičevac“. G. Marko Stojčić za svoga načelnikovanja, još natrag petnaestak godina, je bio glavni pokretač i stvaratelj toga društva, koje je za vreme rata i kasnijehlo sasvim omlastilo svoje djelovanje. Družstvo je svakoga građanina, ljubitelja ovog zaupštenoga grada da podupre i da se upiše kao član toga društva.

Doli Hrvati! Doli Separatisti!... Krvo pijanhi Orjunača, pod vodstvom agenta belam i jednog narednika u noći iz subote na nečijeju (18 tek.), klatarilo se je cijelu noćju noć, naravno pod zaštitom tame, po Varošu i Crnici, i sa časama punim rakije u ruci, divljački se deralo i smetalo noćni mir vucičići. „Doli Hrvati! Doli Separatisti!“ dr. O deranju i valjanju po cesti osobito

su se istakli ispod kuće g. M. Ž. — Ne čudimo se orjunačima, da prave ovakove izgrede, i izazove, jer su oni za to i plaćeni: ali se čudimo ponašanju onoga, koji je plaćen i pozvan da takove ispade i izgrede suzbija. — Do koga je nek providi!

Vatrogasci. Nova Uprava Dobrovo. Vatrogasnog društva nailazi na što jada i muka, da namakne potrebite pare, za preuređenje i reorganizaciju društva, koje je osobito za okupacije talijanske bilo potpuno uništeno, tako da se može kazati, da je skoro propalo.

Skoro sve kuće i pokretnine u Šibeniku su osigurane kod raznih osig. društava, koje poprečno godišnje uteravaju premiju od 200 000 — Onaj mizerni doprinos od 2% za vatrogasno društvo iznosio bi dakle Din. 4.000 — godišnje, tako da bi za račun našeg vatri. društva do danas, računajući od evakuacije talijanske, imalo biti uplaćeno barem Din. 10.000. —, ne uzimajući u obzir, onaj iznos, koji je ležao kod Zemaljskog Odbora u Zadru do oslobođenja, a za kojega se ne zna kamo je svršio.

Upozorava se upravu Vatrogasnog društva na ove okolnosti, a njezina je zadaća da se i u interesu društva i građanstva, čim prije obrati Pokrajinskoj Vladi i zatraži da joj se izruči cijeli iznos, koji se kod nje nalazi jer to i po pravu pripada društvu. Za današnje prilike nijesu to bog zna kakove svote, ali „zrno po zrno pogača“, kamen do kamena palača“.

Sv. Cecilija. U četvrtak na 22 ovoga mjeseca, bio je blagdan sv. Cecilije, zaštitnice glazbe. I Šibenski Glazba, je proslavila taj dan svečano. U jutro je u 8 sati obišla grad udarajući, na podne je odsvirala na „malom trgu“ birani program, a u večer su svi glazbari imali skupnu večeru, kojoj je djelomično prisustvovala i Uprava glazbe, sa predsjednikom Općine.

Porezna pljačka. Pod ovim naslovom je „Narodna Straža“ nevalno donijela iscrpni članak. Čujemo ovih dana da se bune neki demokrati, da su im odmjereni veliki porezi. Kada su drugim građanima bili odmjereni teški porezi na ratni dobitak, koji bi bili prava propast za ove, kada bi ih morali plaćati, onda su ta gospoda „Državotvorni“ sa neprijetnim godovanjem odobravali. Odobravali su i to kada su razni njihovi dojučinji, za nagradu bili potpuno oslobođeni od poreza, dok su se drugi svijali pod teretom teških nameta. Trpili su i to, ti prijatelji pravice i ravnopravnosti, dok je naravno njima stalo dobro, da na čelu poreske oblasti, sjedi čovjek bez propisanih kvalifika, nepoznatik, — dok čak i u Biogradu na moru to mjesto pokriva jedan pravnik — a sada se i proti tomu bune. Dobro je da to osjete i na svojim plećima, a krivce neka potraže u svojim redovima. U ostalom ćemo nastojati čim prije i ciframa prikazati u usporedbi, nepravednost dosadašnjih poreznih odmjerenja.

Kokolj pasa. Usljed naredbe općinske Uprave i radi sumnje da imade bijesnih pasa u gradu, ovih dana se je izvršio pravi pokolj pasa. Nego za požaliti je to što su dvojica trojica, koja su taj posao obavljala, uzeli to kao neku vrst „vježbanja u pucanju“, kada su bijedne životinje puštali, a onda za njihova palci, tako da su se prolaznici zgražali.

Bezakone šibenske policije. Na 4/9 ove god. pomorski kapetan g. Stipe Duhović iz Zlarina, bio je uapšen po policiji Carević i pridržan na policijskoj stanici, bez ikakva razloga i povoda, prestajući na njega, i prijeteći mu na razne surove načine da doluje od njega neke izjave. U zatvoru je odsjedio 25 sati, bez da mu je bio priprićen razlog uapšauja, bez da je bio osuđen, i tako mu proti jasnom slovu čl. 5. Ustava ograničio slobodu.

I ako znamo da je ovo glas vapijućeg u pustinji, slobodni smo ipak upitati državno odvjetništvo, što će poduzeti u ovoj stvari i što je poduzelo u već poznatoj stvari protuzakonitog pritvora g. Nike Fržopa.

† Ruža ud. Isler umrla je na 18 ovoga mjeseca u dubokoj starosti.

† Žaja ud. Ana, majka našeg vrijednog pristaje, pučana Marka Žaje, umrla je u 80 godini. Naše saučestje!

Nevrijeme. U četvrtak na večer, je harao ciklon po nekim krajevima I u Splitu je bio strašan i nanio je velike štete. Kod nas je više sličilo jednom velikom prolomu oblaka i nije bilo većih šteta, osim što je grom udario u jednu kuću na Steinbeisu i priča se da je proleto pokraj nogu jednog mehaničara.

Dvojni savez, je na putu da postane trojni. I ako treći član, — plaćeno kletalo, uzdržavamo ko zna čijim sredstvima, služi gospodaru, koji kad zajmi 700.000 — din., uzima njezinu od 100.000 — din., — nije ravan mogućnicima dvojnog saveza, jer on samo mali „musso“ lini, ipak ga primaju u savez, radi njegovog blatnog perca, koje zna dobro blatiti u jednom blatnom, kakov je i on, listiću. Osobito je stariji član saveza, često na konferencama i ugodnom šaporkanju s njime, kada mu daje materijala i podatke za daljni „rad“. Proučit će se u ostalom, tog gospođi, propovjednicima morala i pravde, lijepla prilika, da se pozabave raznim moralnim aferama, „javnim tajnama“, u kojima neki od njih igraju glavnu ulogu, da se i na tom polju pokažu u pravom svijetlu Malco strpljenja, gospođo!

Pčelarska izložba bila je u Sarajevu a ne u Zagrebu, kako smo pogrešno donijeli u zadnjem broju.

Vinarska Zadruga. Obavješteni smo da se je ustanovio promicateljni odbor, za osnivanje Vinarske Zadruga u našem gradu. To bi bilo od velike i neprocjenive koristi za naš vinorodni kraj, koji može se reći žive isključivo o vinu. — Naša je želja da ne ostane samo kod Odbora i pravnih riječi, već da se to provede i u djelo, a dužnost je svakog rodoljuba, da iskreno nastojanje oko ostvarenja te Zadruga, pa s koje strane ono dolazio, podupre.

Općinska Štedionica. Prošle nedjelje na zboru zemljoradničke stranke u Šibeniku, bilo je odlučeno da se poradi oko toga, da se čim prije osnuje općinska štedionica. Uputi Pokrajinskoj Vladi „Hrvatski Klub“ u Šibeniku prikazao je još natrag 7 mjeseci društvena pravila na odobrenje Pokrajinske Vlade. Pošto promicateljni Odbor uza sve intervencije do danas nije dobio nikakva odgovora na svoj podnesak, to se ovom putem obraća, tražeći riješenje. — Da pravila nijesu zaspala kod policije? (U. U.)

OPĆINA ŠIBENIK

Br. 15030 Šibenik, dne 23/XI. 1923

Raspis natječaja

Raspisuje se natječaj na više mjesta redara pri ovoj općini.

Natjecatelji moraju podnijeti svoje molbe vlastoručno napisane i redovito bilježovane najdalje do 15/XII o. g. do kojeg dana traje rok natječaja.

Svaki natjecatelj mora molbi priložiti isprave, kojima će dokazati:

- neporočnost ponašanja
- poznavanje srpsko-hrvatskog jezika u čitanju i pisanju
- telesnu i duševnu sposobnost za vršenje redarstvene službe
- eventualno do sada obavljene službe
- da nije mlađji od 21 i da nije stariji od 40 godina
- da nije oženjen
- da je državljanin S. H. S.

Pravi odnosi redara općine šibeničke uređjeni su osnovom o mirovinama i mirovinskoj zakladi, odobrenom u sjednici opć. Vijeća od 10/11 1912. Priznaju se i dodaci na skupocu i pauzal za odjelo.

Služba je pri nastupu privremena t. j. pokusna za rok od godine dana nakon kojega roka lotičnik može biti imeovan stalnim s pravom na mirovinu, ako zadovoljava.

Predsjednik Općine:

(M. P.) BLAŽEVIĆ, v. r.

Izdav. i odg. urednik: M. Berović, pravnik
Tisak: Pučka Tiskara — Šibenik

Mali oglasnik.

Temeljna taksu 6 Dinara. Za svakog riječ 50 para. Za deblja slova dvostruko se uračunava. Plaća se unaprijed.

Ženidba Jedan naš prijatelj u Americi (Maidsville-Monongalia) da sada kada je trudom, radom i znanjem stekao u Americi prilično imanje obratio se je nama, da bismo mu priporučili jednu vrijednu, marljivu, radnu i pošteno sjevotku, koja bi mu imala biti družica.

Podpuno ime, prezime i adresu dotičnog Hrvata nalaze se u našoj Upravi, i ona djevojka, koja bi željela stupiti u dopisivanje s njim može istu uz diskreciju kod Uprave dobiti.

K R U M P I R A

bijeloga, zdravog, suhog za jelo prebranoga bez zemlje
nudja svaku količinu

VLADO STEFANOVIĆ
DARUVAR (HRVATSKA)

Trgovina koža i posiolarskog pribora

Beljan i Batušić Ogulin

nudja uz najniže dnevne cijene sve vrsti koža kao: Waches polovice - Krupone tu i inozemne u svim težinama, tabanice, Vratove - trbušine, kravine, Pitlinge crne i žute, Box, Sevro crni i u bojama, Sevre, ovcinu, Blauk, svinjinu, i t. d., takodjer sav pribor a poglavito: Podkove za cipele, Tacks čavlića, kremu, Waselin, konac, bičeve i t. d.

Vlastita radiona gornjih djelova.

Naručbe obavljaju se odmah, prema želji željeznicom odnosno parobrodom ili poštom.

Za dobru robu i solidne cijene jamčimo.

PRODAJE

se u Zagrebu u najprometnijoj ulici kuća prizemna sa dva stana, jedan od iri a drugi od jedne sobe sa svim nuzprostorijama, sa gradilištem i dvorištem u površini circa 600 č. hv. zajedno sa trgovinom dobro uvedenom građevnog materijala. Na raspolaganje stoje dvije stajke dva magazina velika šupa, poslovnica sa telefonom od dvije sobe, sve električno razsvjetljeno.

Za preuzeti i useliti se po mogućnosti čim prije. — Cijena svema Din. 1,250.000.—

Samo ozbiljne upite pod „Prilika“ na upravu ovog lista.

Posjetiocima morskih kupališta, pučnicima i izletnicima, preporuča svoj novouređeni,

Hotel „Dalmacija“

u Tivtu, jedan sat vožnje parobrodom od željezničke postaje Zelenika.

Potpuno nova zgrada sa novim namještajem, na najljepšem mjestu Boke i u blizini najvećeg i najljepšeg perivoja u državi. Morsko kupalište u neposrednoj blizini.

— Cijene vrlo umjerene. —

IVO FAŽO, TIVAT,
Dalmacija.

150 hektolitara zdrava vina

na prodaju. Ozbiljni reflektanti neka se obrate na

MATU VLADIČA

PRVIĆ-LUKA (Kotar ŠIBENIK)
Cijene umjerene.

I. STJEPUŠIN — SISAK

Preporuča najbolje tambure, žice, partiture i ostale potrebštine za svaglazbila.

Dragulin Šepek, Zagreb

Prilaz 35. Prilaz 35.

Vlastiti proizvod svih vrsti

„LIMENKA“

za lak, firmajs, terpentini, ulje, petroleum, kandelite itd.
Patentne limenke za uljene boje itd.

Odlikovana Voštarnica

DIPLOM. PLECAR **GRO ČULAR** VOŠTARSKI MAJSTOR
ŠIBENIK

IZRADJUJEM :

Sve vrsti svijetla, duplira, uskrasnih stojnica (cerea) sa svim urešnim znakovima, iz prvorazrednog voska, brzo i solidno.

PRERADJUJEM :

prama želji sve vrsti svijetla iz voštanih ulomaka i okapina

PRODAJEM :

linog vranog **MEDA** naravnog sa mog uzornog pčelinjaka, na malo i veliko. Med je vanredne ljekovitosti za plućne bolesti, grla, prsa, prehlade itd.

KUPUJEM :

sve vrsti voštanih okapina, ulomaka i žutog voska

Sve uz povoljne cijene!

MATE PRGIN -- ŠIBENIK

Veliki pribor šešira i sagova domaćih tvornica.

Trgovina mješovite robe.

I. Bos. Hec. tvornica turpija
JOSIP MEGLIĆ

Vareš Majdan Željezara

Preporuča sve vrsti novih turpija i rašpa na veliko i za malo te prima na novo oštrenje istrošene.

Cjenici na zahtjev budava i fraova.

KRUMPIRA

Zrava, birana, slavonskog bijela najbolje vrsti

nudja svaku količinu na vagonu
Trgovina Zemaljskih Plodiva

IVAN VRKLIJAN
DARUVAR (SLAVONIJA).

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo.

Jelačićev trg. 4. - ZAGREB. - (vlastita palača)

Dionička glavica: s pričuvama Din. 28.000.000.-
K 112.000.000.-

Telefon: 2-85, 7-96, 11-94, i 15-54.

Brzlojavi: Trade i Trgobanka

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Afilirani zavodi: U svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije. Izravne veze sa prvorazrednim bankama u cijeloj Evropi, te Americi.

Prima: uloške na knjižice i na tekući račun uz usjkulantniji kamatnjak.

Eskomptira: mjenice i devize.

Financira i osniva: obrtnička trgovačka i industrijalna poduzeća.

Kupuje i prodaje: valute, devize i vrijednosne papire.

Podijeljuje: predujmove na vrijednosne papire.

Hurzivne naloge: obavlja kulantno i točno.

Izdaje: čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu — i inozemna mjesta.